

*Карніська Н. В.,**кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
юридичного факультету**Волинського національного університету імені Лесі Українки*

СПЕЦИФІКА РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА НА ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО СОТ ТА ГАРМОНІЗАЦІЇ З ЇЇ ВИМОГАМИ У СФЕРІ ЗАСТОСУВАННЯ САНІТАРНИХ ТА ФІТОСАНІТАРНИХ ЗАХОДІВ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню становлення законодавчих засад застосування санітарних та фітосанітарних заходів в Україні. Основна увага автором приділена розвитку законодавства у сфері СФЗ у період незалежності України. Виділяючи три основні етапи еволюції вітчизняного законодавства щодо застосування СФЗ – етап формування законодавства (1991–2004 роки), етап підготовки до вступу України до СОТ та гармонізації з її вимогами у сфері СФЗ (2005–2013 роки), етап гармонізації із законодавством ЄС (2014 – дотепер), автор розкриває кризу призму євроінтеграційних процесів та членства у СОТ особливості саме другого етапу (2005–2013 роки). У статті висвітлено особливості цього періоду, зокрема: відсутність прийняття нових законів та спрямованість нормотворчих зусиль на зміну чинних законодавчих актів; запровадження до законодавства положень щодо використання на підприємствах системи забезпечення якості та безпечності НАССР – системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках; прийняття програмних документів; поступове посилення нормотворчих дій євроінтеграційного характеру; подальше долучення до міжнародно-правового регулювання відносин застосування СФЗ.

Увагу автора акцентовано на Угоді про застосування санітарних та фітосанітарних заходів СОТ. Зазначається, що Угода СОТ про застосування санітарних та фітосанітарних заходів (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures) застосовується до всіх санітарних та фітосанітарних заходів, які можуть прямо чи опосередковано впливати на міжнародну торгівлю. Такі заходи повинні розроблятися та застосовуватися відповідно до положень цієї Угоди.

Зроблено висновки про те, що етап підготовки до вступу України до СОТ та гармонізації з її вимогами у сфері СФЗ (2005–2013 роки) пройшов під егідою пристосування напрацьованого на той час законодавства до вимог СОТ. Вступивши до СОТ, Україна отримала низку можливостей та перспектив, серед яких особливо вирізняється можливість вести переговори щодо зони вільної торгівлі з ЄС. Разом із тим після вступу України до СОТ у нашої держави є постійні зобов'язання щодо трансформування власного законодавства України, оскільки прийняті та внесені зміни до законодавства у фітосанітарній сфері до і після вступу до СОТ не повністю усунули колізії, прогалини та інші недоліки чинного санітарного, ветеринарного, фітосанітарного законодавства, у правовому регулюванні аграрних відносин у цій сфері ще є чимало проблем, які потребують розв'язання.

Ключові слова: санітарні та фітосанітарні заходи (СФЗ), вимоги СОТ, законодавство ЄС, гармонізація законодавства.

Постановка проблеми. Починаючи з 1994–2008 років на кожному раунді переговорів у рамках Робочої групи СОТ про вступ України до СОТ Україна брала на себе зобов'язання розробляти і приймати нові закони або вносити в чинні закони зміни і доповнення до таких ключових угод у сфері сільського господарства, як Угода про сільське господарство та Угода про санітарні та фітосанітарні заходи (СФЗ). Водночас у теорії аграрного права не проводились дослідження щодо того, які законодавчі акти розроблялись, чи до яких законів та підзаконних актів вносились зміни відповідно до Угоди про застосування санітарних та фітосанітарних заходів СОТ, їх вплив на структуру і систему аграрного законодавства тощо.

Мета статті. У контексті мети наукового дослідження та для виконання поставлених завдань основна увага буде приділена розвитку законодавства у сфері СФЗ у період незалежності України. Це продиктоване зокрема тим, що еволюція цих законодавчих засад цікавить передусім у світлі євроінтеграційних процесів, а також у контексті членства у СОТ.

Вклад основного матеріалу дослідження. Детальний аналіз розвитку законодавства України у сфері застосування СФЗ за період незалежності демонструє досить чітку внутрішню періодизацію цього процесу. Ми виділяємо три основні етапи еволюції вітчизняного законодавства щодо застосування СФЗ: 1) етап формування законодавства (1991–2004 роки); 2) етап підготовки до вступу України до СОТ та гармонізації з її вимогами у сфері СФЗ (2005–2013 роки); 3) етап гармонізації із законодавством ЄС (2014 – дотепер). Кожен із виділених етапів має свої досить чітко окреслені часові рамки, специфічні риси та вирізняється власними правовими особливостями, однак у межах цього дослідження ми зупинимось докладніше на другому етапі.

Етап підготовки до вступу України до СОТ та гармонізації з її вимогами у сфері СФЗ (2005–2013 роки) пройшов під егідою пристосування напрацьованого на той час законодавства до вимог СОТ. Офіційно Україна звернулася із заявою про приєднання до ГАТТ ще в 1993 році. З цього приводу велися двосторонні переговори щодо доступу нашої країни до ринків товарів та послуг. Переговори велися нерівномірно і непослідовно. У 1998 році вони були призупинені. Позитивні зрушення розпочалися у 2000 році. Офіційні наміри щодо вступу до СОТ визначені в указах Президента «Про додаткові заходи з прискорення вступу до Світової організації торгівлі» від 5.09.2001, «Про програму заходів щодо завершення вступу України до

Світової організації торгівлі» від 5.02.2002 року [1, с. 325–334]. Однак активні відчутні кроки у напрямі підготовки законодавства у сфері СФЗ розпочалися з 2005 року. Зокрема, цей орієнтир було окреслено у Законі України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року», який уперше встановив чіткі орієнтири формування державної аграрної політики [2, с. 80–81]. Саме тому схожі процеси переживало і аграрне законодавство в інших сферах. Зокрема, С.І. Марченко виділяла період з 2002 по 2008 роки, що характеризувався, на її думку, поряд зі збереженням диференційованого підходу до правового регулювання товарного сільськогосподарського виробництва активізацією законотворчого процесу у сфері гармонізації чинного аграрного законодавства до вимог СОТ та ЄС [3]. Слід окремо зазначити, що ці процеси – пристосування до вимог СОТ та гармонізація до законодавства ЄС – відбувалися паралельно, однак на виділеному нами проміжку часу саме необхідність форматування законодавства «під СОТ» була визначальною. Цей період мав власну правову специфіку, яку можна кристалізувати у такому:

1) за цей період не було прийнято нових законів у сфері застосування СФЗ, натомість нормотворчі зусилля були спрямовані на зміну чинних тоді законодавчих актів. Це проявилось насамперед у черговій низці нових редакцій законів у сфері застосування СФЗ: 2005 – Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів», 2006 – законів України «Про ветеринарну медицину» та «Про карантин рослин». У цей період законодавство активно готувалося до вступу України до СОТ. Особливістю вступу до цієї організації слід визнати необхідність внесення за це певної «плати», а саме: ще не будучи членом організації, на етапі підготовки слід виконати вимоги до гармонізації свого законодавства до вимог СОТ [4, с. 3–10]. Це є своєрідним підтвердженням серйозності намірів. На прикладі України цей аспект добре простежується у відносинах на такому часовому відрізку, коли за кілька років до фактичного прийняття до СОТ наша держава вже пристосовувала своє національне законодавство до вимог цієї організації у сфері застосування СФЗ. Зокрема, були передбачені механізми, спрямовані на втілення у законодавстві принципів еквівалентності СФЗ, недискримінації, транспарентності тощо. У Законі України «Про ветеринарну медицину» було передбачено окремі розділи, присвячені правовому регулюванню відносин із неістивними продуктами тваринного походження, ветеринарними препаратами, кормами. У всіх нових редакціях законів було введено поняття ризику, його аналізу. Значних змін зазнало законодавство про безпеку харчових продуктів, а саме: розвинуто положення про санітарні заходи, запроваджено декларацію виробника, введено експлуатаційний дозвіл для потужностей, введено норми про заборону подвірного забою та продажу харчових продуктів домашнього виготовлення на агропродовольчих ринках (однак набуття ними чинності було відстрочено до 2010 року). Після прийняття у 2008 році до СОТ Україна продовжувала узгоджувати національне законодавство із взятими на себе зобов'язаннями. Цей процес у розрізі сільського господарства ґрунтовно розглядав А.В. Духневич [5, с. 94–96].

На нашу думку, не досить вдалим є висновок деяких учених про те, що в результаті реформування законодавства у цій сфері Україна об'єднала всі наявні СФЗ у три базові закони: Закон «Про ветеринарну медицину», Закон «Про якість та безпеку

харчових продуктів і продовольчої сировини» та Закон «Про карантин рослин», які будуть єдиними законами, що регулюватимуть питання СФЗ [6, с. 262–277]. На цьому етапі стало зрозуміло, що правовому регулюванню СФЗ «тісно» у тих кількох законах, які були прийняті на попередньому етапі та реформовані у поточному. Це стало передумовою тих змін, які прослідували на наступному етапі;

2) запровадження до законодавства положень щодо використання на підприємствах системи забезпечення якості та безпечності НАССР – системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках;

3) прийняття програмних документів, зокрема у 2009 році Законом України була затверджена Загальнодержавна цільова економічна програма проведення моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднюючих речовин у живих тваринах, продуктах тваринного походження і кормах, а також у харчових продуктах, підконтрольних ветеринарній службі, на 2010–2015 роки [7]. Як пише С.І. Бугера, цей закон було прийнято, зважаючи на особливу актуальність залежності якості сільськогосподарської продукції від дотримання технологічних норм щодо використання ветеринарних препаратів [8, с. 108–111]. Окрім спеціальних програмних документів у цей період також було прийнято загальну Державну цільову програму розвитку українського села на період до 2015 року, якою передбачалось, зокрема: удосконалення механізму здійснення державного контролю за дотриманням ветеринарних та санітарних вимог під час утримання тварин і виробництва продукції тваринного походження; створення умов для здійснення контролю за вирощуванням тварин, якістю продовольчої сировини та харчових продуктів відповідно до регламентів СОТ; визначення вимог до роботи контролюючих органів, які зобов'язані підвищити ефективність заходів щодо здійснення контролю за якістю харчових продуктів відповідно до регламентів СОТ; акредитацію державних лабораторій ветеринарної медицини згідно з вимогами ISO/IEC 17025; уточнення переліку СФЗ з метою його узгодження з Угодою СОТ про СФЗ; удосконалення системи контролю за виконанням товаровиробниками вимог нормативних документів, технічних регламентів, пов'язаних з якістю продукції, вимог законодавства у сфері захисту прав споживачів, зміни ролі держави та операторів ринку щодо забезпечення безпечності харчових продуктів за європейськими принципами [9, с. 153–161];

4) тенденція поступового посилення нормотворчих дій євроінтеграційного характеру. Україна декларувала свій євроінтеграційний вибір послідовно протягом довгого часу. У рамках другого етапу ці тенденції розвинулися, зокрема, згідно з Планом дій «Україна – Європейський Союз» (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 лютого 2005 року № 36-р) передбачалось забезпечення прогресу у наближенні до законодавства ЄС у сфері відстеження харчового ланцюга «від поля до столу»; загальних принципів та вимог до безпеки продуктів харчування відповідно до постанови (ЄС) № 178/2002. Планувалось адаптувати законодавство щодо відповідальності за дефектну продукцію та загальну безпеку продукції [10, с. 698–710]. Однак однією з головних вимог, що висувалися ЄС до України, був вступ до СОТ. Саме тому цей вектор став першочерговим на цьому етапі, адже членство у СОТ розглядалося як необхідна передумова подальшого посилення інтеграції із ЄС.

У 2010 року було підписано Протокол до Угоди про партнерство й співробітництво між Україною та Європейськими співтовариствами та їхніми державами-членами про Рамкову угоду між Україною та Європейським Співтовариством про загальні принципи участі України в програмах Співтовариства [11], згідно з яким Україна отримала право брати участь у всіх програмах Співтовариства, які є відкритими для участі України відповідно до положень цих програм.

Після прийняття України до СОТ у 2008 році наприкінці аналізованого періоду відбувалися досить важливі зміни, які можна охарактеризувати як передвісники майбутнього етапу активної гармонізації із законодавством ЄС. Зокрема, важливим прикладом може послужити прийняття розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо проведення інституційної реформи у сфері здійснення санітарних та фітосанітарних заходів» від 25 червня 2012 року № 415-р. Першим завданням плану красномовно вказано саме приведення законодавства у сфері здійснення СФЗ у відповідність до законодавства ЄС. У рамках цього завдання передбачалося забезпечити підготовку стратегії наближення законодавства у сфері здійснення СФЗ до законодавства ЄС відповідно до майбутньої Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, включаючи створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі [12];

5) *подальше долучення до міжнародно-правового регулювання відносин застосування СФЗ.* Гарним прикладом є приєднання України до Міжнародної конвенції про захист рослин (Указ Президента від 31.01.2006 № 81/2006). Цією конвенцією передбачено, що її метою є забезпечення спільних і ефективних дій, спрямованих на запобігання введенню до складу рослинного чи тваринного світу і поширенню шкідників рослин і рослинних продуктів та сприяння вживанню відповідних заходів для боротьби з ними [13].

У цей період було ратифіковано Стокгольмську конвенцію про стійкі органічні забруднювачі (2001) [14]. Першопочатково у цій конвенції перелік стійких органічних забруднювачів передбачав 12 сполук. Пізніше, у 2009 році було додано ще 9, у 2011 – ще один. Доповнення переліку було зумовлене розробкою та широким упровадженням нових хімічних сполук, що використовувалися у різних галузях народного господарства, а найбільше – в аграрному виробництві [15, с. 200–202].

У цей період також було прийнято нове Положення про Національну комісію України з Кодексу аліментаріус (затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 3 липня 2006 року № 903). Незважаючи на відсутність у них стандартів Кодексу аліментаріус юридичної сили, держава має право вводити у своє національне законодавство положення єдиних міжнародних стандартів. У такий спосіб відбувається процес зближення права різних держав, що отримав у науці міжнародного права назву «гармонізація права». Слід звернути увагу на той факт, що посилення на міжнародні стандарти якості та безпеки продуктів харчування як на кращі заходи щодо створення сприятливих умов для міжнародної торгівлі харчовими продуктами містяться безпосередньо в Угоді про застосування СФЗ 1994 року. При цьому з метою забезпечення уніфікації щодо безпеки харчових продуктів в Угоді СФЗ визначені і вибрані стандарти, методичні вказівки та рекомендації, прийняті Комісією Codex Alimentarius. Слід, мабуть, стверджувати, що стандарти Codex Alimentarius вважаються науково обґрунтованими

і визнані еталонами, порівняно з якими оцінюються національні заходи та правила держав-членів СОТ [16, с. 9–12].

Як бачимо, весь другий етап розвитку законодавства міцно пов'язаний із вимогами СОТ. І саме у цей період здійснено значний крок у напрямі інтеграції України у світовий економічний простір – у 2008 році наша держава вступила до СОТ (Протокол про вступ України до Світової організації торгівлі від 5 лютого 2008 р. ратифіковано Законом України «Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі» від 10 квітня 2008 р. № 250-VI). Ця подія мала надзвичайне значення для регулювання відносин у сфері застосування СФЗ, оскільки відтоді для України стали обов'язковими норми СОТ щодо регулювання СФЗ. Угода про сільське господарство є базовим документом СОТ, який регулює відносини щодо виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції [17, с. 58–61]. Правовим аспектам регулювання сфери санітарних та фітосанітарних правил присвячена ст. 14 Угоди про сільське господарство, на виконання якої 15.04.1994 було підписано Угоду про застосування СФЗ [18, с. 135–137]. Угода СОТ про застосування санітарних та фітосанітарних заходів (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures) застосовується до всіх санітарних та фітосанітарних заходів, які можуть прямо чи опосередковано впливати на міжнародну торгівлю. Такі заходи повинні розроблятися та застосовуватися відповідно до положень цієї Угоди. СФЗ стосуються окремих ризиків, які створює міжнародна торгівля для здоров'я і життя людей та тварин і безпеки рослин. Заходи СФЗ можуть стосуватися як промислових, так і сільськогосподарських товарів, однак домінують на практиці останні (94% випадків, що розглядалися на засіданнях Комітету СОТ з питань СФЗ, пов'язані із сільськогосподарськими товарами) [19].

У зв'язку зі вступом України до СОТ правове забезпечення виробничо-господарської діяльності аграрних товаровиробників суттєво розширилося за рахунок міжнародних договорів, що зумовило необхідність узгодження вітчизняного аграрного законодавства з правом СОТ [20]. При цьому слід розуміти, що сумісність національних торгово-політичних систем із системою СОТ означає одночасно їх сумісність між собою, що зводить перешкоди в міжнародній торгівлі до мінімуму [21].

Висновки. Етап підготовки до вступу України до СОТ та гармонізації з її вимогами у сфері СФЗ (2005–2013 роки) пройшов під егідою пристосування напрацьованого на той час законодавства до вимог СОТ. Вступивши до СОТ, Україна отримала низку можливостей та перспектив, серед яких особливо вирізняється можливість вести переговори щодо зони вільної торгівлі з ЄС [22, с. 234–239; 23, с. 183–185]. Однак разом із тим після вступу України до СОТ у нашій державі є постійні зобов'язання щодо трансформування власного законодавства України, оскільки прийняті та внесені зміни до законодавства у фітосанітарній сфері до і після вступу до СОТ не повністю усунули колізії, прогалини та інші недоліки чинного санітарного, ветеринарного, фітосанітарного законодавства, у правовому регулюванні аграрних відносин у цій сфері ще є чимало проблем, які потребують розв'язання.

Література:

1. Семчик В.І. Організаційно-правові проблеми вступу України до СОТ і Європейського Союзу та участі у формуванні єдиного економічного простору. *Правова держава*. 2005. Вип. 16. С. 325–334.

2. Гаєцька-Колотило Я.З. Аграрна політика Української держави у контексті її побудови як соціальної та правової держави та інтеграції до ЄС. *Сучасні досягнення наук земельного, аграрного та екологічного права* : зб. матер. круг. столу (Харків, 24 трав. 2013). Харків, 2013. С. 80–81.
3. Марченко С.І. Організаційно-правові питання товарного сільськогосподарського виробництва в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2008. 210 с.
4. Маркі С. Членство України у Світовій організації торгівлі. *Міжнародна економічна політика*. Київ, 2004, червень. Т. 1 (№ 1). С. 3–10.
5. Духневич А.В. Приведення законодавства України у сфері АПК у відповідність до вимог СОТ. *Право і суспільство*. 2012. № 2. С. 94–96.
6. Олєфір А.О., Олєфіренко В.В. Розвиток нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі України в умовах членства в СОТ. *Формування ринкової економіки*. 2012. № 27. С. 262–277.
7. Про Загальнодержавну цільову економічну програму проведення моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднюючих речовин у живих тваринах, продуктах тваринного походження і кормах, а також у харчових продуктах, підконтрольних ветеринарній службі, на 2010–2015 роки : Закон України від 04.06.2009 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2009. № 42. Ст. 636.
8. Бугера С.І. Проблеми правового регулювання ветеринарно-санітарного забезпечення якості сільськогосподарської продукції. *Підприємство, господарство і право*. 2011. № 11. С. 108–111.
9. Залуцький І.Р. Концептуальні пріоритети державної політики розвитку сільських територій в умовах реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: специфіка актуалізації та проблеми реалізації. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2017. Вип. 3 (125). С. 153–161.
10. Бугера С.І. Якість сільськогосподарської продукції: проблеми адаптації законодавства до міжнародних вимог. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 62. С. 698–704.
11. Протокол до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами та їхніми державами-членами про Рамкову угоду між Україною та Європейським Співтовариством про загальні принципи участі України в програмах Співтовариства від 22.11.2010 року. *Офіційний вісник України*. 2011. № 92 / № 81. 2011. Ст. 2959. Стр. 143. Ст. 3360.
12. Про затвердження плану заходів щодо проведення інституційної реформи у сфері здійснення санітарних та фітосанітарних заходів : розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 червня 2012 року № 415-р. *Урядовий кур'єр*, 2012. № 136.
13. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про захист рослин : Указ Президента від 31.01.2006 № 81/2006. *Офіційний вісник України*. 2006. № 5. Стр. 45. Стаття 213.
14. Про ратифікацію Стокгольмської конвенції про стійкі органічні забруднювачі : Закон України від 18.04.2007 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 30. Ст. 396.
15. Сидор В.Д. Хімічне забруднення довкілля: нові виклики і порушення екологічних прав громадян. *Еколого-правовий статус людини і громадянина: ретроспективний та перспективний погляди*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 31 трав. 2019 року). С. 200–202.
16. Валєтова Ю.А. Международные пищевые стандарты Codex Alimentarius: правовая природа и роль в гармонизации права. *Международное публичное и частное право*. 2011. № 1 (58). С. 9–12.
17. Статівка А.М. Деякі питання адаптації аграрного законодавства України у сфері дотримання санітарних та фітосанітарних заходів відповідно до вимог ЄС та СОТ. *Правові проблеми державно-приватного партнерства в умовах євроінтеграції* : зб. матер. Міжнар. конгресу (Одеса, 2–4 червня 2017 року). Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2017. С. 58–61.
18. Невмержицька М.А. Угоди СОТ у системі ветеринарного законодавства. *Розвиток організаційно-правових форм господарювання в аграрному секторі* : матер. «круглого столу» (Харків, 13 червня 2014 року). Харків, 2014. С. 135–137.
19. Сикало О.О., Чернега Т.О., Дашенко А.В. Нормативні документи (ISO, МФСЗ, ДСТУ), що використовуються під час викладання дисциплін спеціалізації «Карантин рослин». Київ, 2015. 87 с.
20. Полухович Л.І. Організаційно-правові питання виробництва, переробки та реалізації сільськогосподарської продукції у контексті вимог СОТ : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Харків, 2014. 18 с.
21. Шишаєв А.И. Правовые проблемы государственного регулирования внешней торговли товарами: международно-правовой аспект : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.10. Москва, 1998. 22 с.
22. Духневич А.В. Підсумки, прогнози та перспективи договірного регулювання аграрних правовідносин у галузі тваринництва в умовах участі України в СОТ. *Форум права*. 2011. № 4. С. 234–239.
23. Карпінська Н.В. Санітарні та фітосанітарні заходи у контексті вимог СОТ та ЄС. *Актуальні проблеми юридичної науки* : зб. тез Міжнарод. наук. конф. «Сімнадцять осінніх юридичних читань» (Хмельницький, 19–20 жовтня 2018 року). Ч. 2. С. 183–185.

Karpinska N. Specifics of legislation development at the stage of preparation for Ukraine's accession to the WTO and harmonization with its requirements in the field of SPM

Summary. The article is devoted to the study of the formation of legislative bases for the application of sanitary and phytosanitary measures in Ukraine. The author focuses on the development of legislation in the field of SPM during the independence of Ukraine. Highlighting the three main stages in the evolution of domestic legislation on the application of SPM – the stage of legislation (1991–2004), the stage of preparation for Ukraine's accession to the WTO and harmonization with its requirements in the field of SPM (2005–2013), the stage of harmonization with EU legislation (2014 – to date), the author reveals through the prism of European integration processes and WTO membership features of the second stage (2005–2013). The article highlights the features of this period, in particular: the lack of adoption of new laws and the focus of rule-making efforts to change existing legislation; introduction into the legislation of provisions on the use of the HACCP quality assurance and safety system at enterprises – the system of hazard analysis and control at critical points; adoption of program documents; gradual strengthening of normative actions of European integration character; further involvement in the international legal regulation of the application of SPM.

It is concluded that the stage of preparation for Ukraine's accession to the WTO and harmonization with its requirements in the field of SPS (2005–2013) took place under the auspices of the adaptation of the legislation developed at that time to the WTO requirements. By joining the WTO, Ukraine has gained a number of opportunities and prospects, among which the opportunity to negotiate a free trade area with the EU stands out.

At the same time, after Ukraine's accession to the WTO, our country has permanent obligations to transform its own legislation of Ukraine, as adopted and amended legislation in the field of phytosanitary before and after accession to the WTO did not completely eliminate conflicts, gaps and other shortcomings of the current sanitary, veterinary, phytosanitary legislation, in the legal regulation of agricultural relations in this area there are still many problems that need to be addressed.

Key words: sanitary and phytosanitary measures (SPM), WTO requirements, EU legislation, harmonization of legislation.